

САҢА ОЛОХ

№ 28 (12007) • От ыйын 18 күнэ, 2025 сыл, бээтинсэ • 12+

Бу
нүмэргэ

Манчаары оонньуулар - 2025

Айаал Павлов: "Кыайыбын кырачаан сиэммэр Владикка аныыбын" /3

Улуу Кыайы 80 сыла

Уоттаах сэриини ааспыт хорсун буйун /5

Сынньаланна

Атыннар /7

Чурапчыга оскуоланы мэтээлинэн бүтэрбит оҕолору чиэстээтилэр

Үөрэх. Улуус баһылыга Степан Саргыдаев оҕолору, төрөппүттэри ыңгыран, көрсүһүүнү тэрийдэ /2

Чурапчы медалистарын кытта Елена Макарина тугарыт

Чурапчыга күн-дьыл туруга

От ыйын 18 күнэ
БЭЭТИНСЭ

27° 16°

От ыйын 19 күнэ
СУБУОТА

24° 16°

От ыйын 20 күнэ
БАСКЫЫАННА

25° 16°

От ыйын 21 күнэ
БЭНИДИЭННИК

27° 17°

От ыйын 22 күнэ
ОПТУОРУНЬУК

26° 16°

От ыйын 23 күнэ
СЭРЭДЭ

26° 17°

От ыйын 24 күнэ
ЧЭППИЭР

23° 14°

ТЭТТИК

Чурапчыга "Здравосмотр" биригээдэ үлэлиир

Быйыл бэс ыйын 30 күнүттэн сабалаан Чурапчы быраастара мобильнай медицинскэй комплекс массынатанан сылдьан, оройуон киинигэр көһө сылдьан үлэлиилэр. Мантан ыла улуус олохтоохторо, ордук саастаах дьон, медицинскэй чинчийини улахан кыһалбата суох аһар буолуохтара диэн киин балыһа салалтата иһитиннэрэр.

Мобильнай биригээдэ: дабылыанньаны, антопометрия мээрэйдиктэрэ, сүбэлэри биэриэхтэрэ, миэстэтигэр ЭКГ түһэриэхтэрэ, саахары мээрэйдээн итээннэ гепатит, ВИЧ анализтарын тутатына ылыахтара, холестеринны бэрэбизрэкэлиэхтэрэ, харах дабылыанньатын мээрэйдиктэрэ, кэрэ аңардар рентгеннэ маммографияны онготторуохтарын, көрдөрүнүөхтэрин сөп. Мантан иннэ хас бэнидиэнник уонна чэппиэр ахсын мобильнай биригээдэ Чурапчы нэһилиэгин Ленин аатынан уулусса 34 нүмэрдээх "Үс кут" дьийэтин таһыгар эбиэттэн киирэр 14 чаастан сабалаан 20 чааска диэри үлэлиэхтэрэ. Ааспыт күннэргэ исписэлиистэр 100-тэн тахса киһини көрдүлэр.

Чурапчы гимназиятын үөрэнээччилэрэ ситиһиһлэннилэр

СӨ наукаларын аччыгый академиятыгар түөрт күн устата норуоттар икки ардыларынааҕы оскуолалар кэмпириэнсийэлэрэ VI-с төгүлүн ытыллан түмүктэннэ.

Барыта холбоон II судаарыстыбаттан Турциятан, Пакистантан, Араб Эмиратытан, Кытайдан, Индонезиятан, Тайлантан, Пуэрто Рикоттан, Палестинатан оҕа 204 үөрэнээччи кыттыыны ыллылар. Кэмпириэнсийэ формата үрдүктөн уонна кэтэхтэн буолла. Гуманитарнай, социальнай наукалар, физика, математика, экология, естественнай наукалар диэн тустуһунан хайысхалар үлэлээтилэр. Манна С.К.Макаров аатынан Чурапчы гимназиятын үөрэнээччилэрин СӨ үөрэбириитин үтүөлээх учуутала Ирина Соловьева салайан илдьэ сырытта.

Физика секциятыгар 10-с кылаас үөрэнээччитэ Кристина Куличкина 2-с (сал. Т.Н.Макарова), Витя Петров 3-с (сал. М.И.Хюютанова) миэстэ, лингвистика уонна филология секциятыгар Аюми Дьячковская 2-с (сал. Н.А.Белолобская) миэстэ буоллулар. Виолетта Манасытова икки бириистээх миэстэбэ тигистэ, маннай постернай күрэххэ экспертиза түмүгүнэн анал бириэмийэбэ тигистэ итини сэргэ кини бэйэтин секциятыгар 3-с миэстэ буолла (сал. И.С.Соловьева).

Өрөспүүбүлүкэ сонуннара

Национальной
бырайыактары олоххо
киллэриигэ-Саха сирэ
инники күөҥҥэ

Айсен Николаев өрөспүүбүлүкэҥэ национальной бырайыактары олоххо киллэриин хаамытын көрүүгэ мунньабы ыытта. Ил Дархан 2025 сыл алта ыйын түмүгүнэн Саха сирэ национальной бырайыактар чэрчилэринэн үбү-харчыны туһаҥа таһаарыыга Уһук Илингэ бастагы уонна Арассыыйа субъектарын ортолоругар уон тохсус миэстэҥэ тахсыбытын иһитиннэрдэ.

«Бу өрөспүүбүлүкэҥэ үбү-харчыны киллэриин уонна ону туһанын үрдүк таһымнаахтык ытылларын туолуур», – диэтэ Айсен Николаев.

«Үп-харчы көрүлүүтүн, бырайыактыыр-сметэлиир докумуоннар бэлэм буолууларын уонна сир учаастактарын тыырыллыытын эрдэттэн хааччыйахтаахпыт. Национальной бырайыактары олоххо киллэриин сүрүн сорууга – дьон олохун хаачыстыбатын үрдэтии», – диэн тоһоҕолоон эттэ Айсен Николаев.

Култуура санга
эбийиэктэрэ
тутуллаллар

Ил Дархан өрөспүүбүлүкэҥэ култуура санга эбийиэктэрин тутуу хаамытын көрүүгэ мунньабы ыытта. Биһир сүрүн боппурдуһунан В.А. Босиков аатын сүгэр Музыка үрдүкү оскуолатын тутуу иккис түһүмэҥэ буолла. Бу эбийиэги үлэҥэ 2026 сылга киллэрэргэ былаанныылар. Санга комплекс иэнэ – 10 тыһыынча квадратнай миэтирэ көрүҥэ. Манна санга үөрэнэр аудиториялар, репетициялыыр саалалар, кэнсиэртиир саала, итиэннэ 150 миэстэлээх интернат киирэллэр. Үөрэнэр корпуһа 240 - ча устудьуонҥа суоттаммыт.

Айсен Николаев Музыка үрдүкү оскуолатын тутууга улахан болжомто ууруларын бэлиэтээтэ. Эбийиэк дойдуга Бэрэсидьиэнэ Владимир Путин бэйэтэ өйөөбүт федеральной бырайыагын чэрчитинэн тутулар. Ил Дархан оскуола үрдүк хаачыстыбалаахтык уонна кэмгэр тутулан бүтүөхтээгин тоһоҕолоон эттэ. Бу эбийиэккэ Уһук Илин эдэр талааннара үөрэннэхтэрэ.

Санатан эттэххэ, Саха сиригэр 2018 сылтан 2024-кэ диэри бары салаанан үбүлээһин түмүгэр култуура 58 эбийиэҥэ үлэҥэ киллэриллибитэ. Быйыл хайыы-үйэҥэ Горнай улуунун Атамай наһилигэр Элбэх функциялаах сынньанар киин уонна Аллараа Бэстээххэ Василий Местников аатын сүгэр Култуураны сайыннарыы киинэ дьэндэйдилэр.

Ил Дархан үөрэх
бастыггарын
эбэрдэлээтэ

Ил Дархан биһир кэлим судаарыстыбаннай экзаменҥа 100 баалы ылбыт үөрэнээччилэр уонна бэйэлэрин хайысхаларыгар мунутуур көрдөрүүнү ситистипт колледж уонна техникум бүтэрээччилэрин эбэрдэлээтэ.

«Бүгүн биһиги үөрэх кыһаларын бүтэрбит бастыггар үөрэнээччилэрбитин чиестибит. Эһиги улахан кыайыны ситиһэн, үлэҥэ-хамнаска дьолун сайаапка онордугут», – диэтэ Айсен Николаев.

Быйыл 100 баалы математикаҥа биэс оҕо ылла. Түөрт үөрэнээччи 100 баалы нуучча тылыгар, үс – химияҥа, икки – литератураҥа уонна биһир общественнааҥа ситистилэр. Үс үөрэнээччи иккилии предметкэ 100-түү баалы ылла.

Колледжтары уонна техникумнаны бүтэрээччилэртэн мунутуур көрдөрүүнү 13 идээ 24 устудьуон, ол иһигэр ХИФУ инфраструктурнай технологияларын колледжын 6 үөрэнээччигэ ситистэ.

СӨ Ил Дарханын уонна Бырабыыталыстыбатын
пресс-сулууспата.

Чурапчыга оскуоланы
мэтээлинэн бүтэрбит
оҕолору чиестээтилэр

Үөрэх. Улуус баһылыга Степан Саргыдаев оҕолору, төрөппүттэри ыңгыран, көрсүһүүнү тэрийдэ

Елена МАКАРИНСКАЯ

Быйыл оскуоланы барыта 247 оҕо бүтэрэн, олох кизг аартыгар үктэннилэр. Олортон кыһыл уонна үрүҥ көмүс мэтээлинэн 17 оҕо бүтэрдэ.

Кыһыл көмүс мэтээлинэн С.К. Макаров аатынан Чурапчытаагы гимназияттан Инга Григорьева, Дина Максимова, Инна Пермькова, Сандаара Саввина уонна Алаҕартан Иван Слепцов бүтэрдилэр. Кинилэргэ улуус баһылыга 10000 солк. сэртификэти туттарда.

Үрүҥ көмүс мэтээл хаһаайынарынан С.К. Макаров аатынан Чурапчытаагы гимназияттан Карина Баина, Анна Захарова, Лилия Ноговицына, Николай Павлов, Дайаана Рожина, Юлиана Саввина, Арина Сотникова, С.А. Новгородов аатынан Чурапчы орто оскуолатыттан Семен Егоров, Хатылыттан Валентина Иванова, Чакыртан Айсена Михайлова, Сылантан Айна Яковлева буоллулар.

Үөрэх салалтатын начаалынньыга Юрий Посельский эбэрдэлээн туран, оҕолор Бочуот кинигэтигэр киирбитэрин туолуур сибидиэтэлиститэни уонна махтал суругу туттарда.

Төрөппүттэр ааттарыттан махтал тылы Александр Макси-

мов, урукку сылларга мэтээлинэн бүтэрбиттэр ааттарыттан Виктория Копылова этилэр. Оҕолор баҕарар үөрэхтэригэр киирэн, олохторун суолун тобулалларыгар баҕардылар.

Оҕолор ааттарыттан харда тылы Алаҕар оскуолатын бастыггар выпускнига Ваня Слепцов эттэ.

●●● Быйылгы үөрэх дьыла биһигэ улахан суолталаах буолла. Арассыыйаҥа Аҕа дойдуну көмүскээчи, Сахабыт сиригэр Ийэ дойдуга бэриниилээх буолуу, улууспутугар Үйэлээх килбиэн, Чурапчы улууҥа төрүттэммитэ 95 уонна Улуу Кыайы 80 сыла. Бу бэлиэ сылларга олохуран, туруоруммут сыалбытын-сорукпутун толордубут. Үөрэнээччилэр оҕо тэрилтэтин кытта ыкса ситимнээхтик үлэлээн, араас дьаһалларга ситиһиилээхтик, көхтөөхтүк кытынныбыт. Бүтүн Арассыыйатаагы бастыггар хамсааһыннара, өрөспүүбүлүкэтээҥи “Өксөкү сиэннэрэ”, улуустаагы “Боотур Уус сыдыаннара” чэрчитинэн ыччат сайдарын туһугар элбэх үлэ ытылынна. Биһигэ кыахпытын толору арыларбытыгар, кыһанарбытыгар учууталларбыт, настаабынныктарбыт көмөлөрө улахан. Билигин бэйэбит олохпутун, дьылбабытын быһаарынар, Ийэ дойдубут толору бырааптаах гражданныра буол-

лубут. Биһиги бүгүн 11 сыллаах сыраллаах үлэбит үрдүк сыанабылы ылан, мэтээллээхтэр ааттарын сүгэн, долгуйан, үөрэн турабыт. Үөрэппит-такайбыт учууталларбытыгар, ыччаты иитиигэ-үөрэтиигэ тус өйөбүл буолар улууспут баһылыгар Степан Анатольевичка, үөрэх салалтатын начаалынньыгар Юрий Посельскийга махтанабыт. Биһигини күн сиригэр көрдөрөн, иитэн-улаатыннан таһаарыт төрөппүттэрбитигэр мунура суох махтанабыт. Бу улахан наҕараадаҥа чиестээхтик илдэ сылдыахпыт, оскуолабыт, улууспут, Сахабыт сирин чиеһин түһэн биэриэхпит суоҕа диэн эрэннэрэбит.

Тыа хаһаайыстыбата.
Чурапчылар санга тиэхиникэ
күлүүһүн туттулар

Сэмэн ЖЕНДРИНСКИЙ

Бу күннэргэ Аллараа Бэстээххэ Чурапчы улуунун тыатын хаһаайыстыбатын сайдыытыгар аһаммыт тыраахтардары туттарыы үөрүүлээх чааһа буолла.

Дойдуга тийэ кизгник биллэр урбаанныт, меценат, итиэннэ Ил Түмэн VI-с ыңгырылаах Мунньаҕын дьокутаатынан таһаарылаахтык үлэлээбит Руслан Федотов “Лээги” диэн маҕаһынын тэлгэһигэр ытыллыбыт үөрүүлээх тэрээһингэ “Чурапчы улууҥа” МТ баһылыга Степан Саргыдаев, урбаанныт Руслан Федотов, улуус баһылыгын тыа хаһаайыстыбатыгар солбуйааччы Анжелика Неустроева эбэрдэ тыллары этилэр.

Бу кэлбит тыраахтардартан биһир ураты түгэнинэн сылгыны иитиигэ тэрээһиннээх хаһаайыстыбалар эрэ буолбакка, күүстээхтик үлэһи сылдыар чааһынай урбаанныттар эмиэ ыллылар. Ол барыта улууска бу кэлинги сылларга үлэһи анал тыа хаһаайыстыбатын министиэристибэтин бы-

рагыраама көмөтө буолар.

Минскэй собуотуттан тизлэн кэлбит 11 сабыс-саҥа тимир көлө күлүүстэрин бааһынай хаһаайыстыба баһылыга Владимир Осипов, “Эргистайга” ХЭТ дириэктэрэ Семен Петров, “Саппаас” ХЭТ дириэктэрэ Прокопий Старостин, “Комплекс” ХЭТ дириэктэрэ Александр Тимофеев, чааһынай урбаанныт Дмитрий Местников, бааһынай хаһаайыстыба салайаач-

чыта Илья Дьячковский, чааһынай урбаанныт Александр Неустроев, бааһынай хаһаайыстыба баһылыгара Егор Борисов, Николай Барашков уонна Петр Кривошапкин туттулар. Тыраахтырдары кылгас болдьоххо, оруобуна ыһыы үлэтэ, от хампаанньата саҕаланан иннинэ Руслан Федотов аҕалбытыгар, тыраахтары ылааччылар диригник махтаннылар.

Айаал Павлов: “Кыайыбын кырачаан сиэммэр Владикка аныыбын”

Манчаары оонньуулар - 2025. Кылбар кыайыны ситиспит хапсабайдыты кытта кэпсэтибит

Елена МАКАРИНСКАЯ

Ааспыт нэдиэлэ бука бары “Манчаары оонньууларынан” олордубут диэтэхпитинэ сыыспалпыт. Чурапчылар бэйэбит бөлөхтүгү кыайыы өрөгөйүн билэн, “Чурапчы – спорт туната” буоларбытын бигэрэтибит.

Биир сүрүн эрэнэр көрүмтүнэн хапсабай буолбута. Ол эрэлбитин ыһыктыбакка, биир дойдулаахпыт, Саха сиригэр бочуоттаах маастара, хапсабайга Саха сиригэр бэстэпүүсчү Айаал Павлов кыһыл көмүһү ажалан, барыбытын үөртэ. Бүгүн кинилиин кэпсэтибитин таһаарабын.

●●● Айаал, Манчаары оонньууларыгар кыайыккынан эбэрдэлиибин! Чурапчыларга улахан үөрүүнү ажаллы! Бэйгэ тускунан кэпсээ эрэ, Үөһээ Бүлүүтүн төрүттээххин билэбин.

●●● 1979 сыллаахха Үөһээ Бүлүү Үөдүгэй нэһилиэгэр Куду учаастагар Розалия Николаевна уонна Роман Николаевич Павловтарга үһүс уол оҕонтор төрөөбүтүм. Бииргэ төрөөбүттэр сэттиэбит. Икки убайдаахпын, балтылаахпын уонна үс быра-

аттаахпын.

●●● Спордунаан - тустуунан, хапсабайынан кыра оҕо эрдэххиттэн дьарыктаммытын дуо? Бастакы тренердэрин туһунан сырда- тыан дуо, ким эйиэхэ улахан олуту уурбутай? Бастакы ситиһиилэр туһунан ахтан аастах- ха...

●●● Кыра эрдэххиттэн спорка сыстаас эһим, бииргэ төрөөбүттэрбин кытта куруутун сүүрэн-көтөн, күрэхтэһэн, ол сылдьан хапсабайдаһан, күрэхтэһиилэргэ кыттарбыт. Началынай кылаастар кэннилэ- риттэн 1989 сыллаахха Үөһээ Бүлүүтээҕи оҕо спортивнай оскуолатыгар тустуу хайыска- тыгар киирэн, оскуолабын онно интэринээккэ олорон, үөрэнөн бүтэрбитим. Бастакы трене- рим – Данил Егорович Коря- кин. Ахсыс кылаастан Николай Егорович Афанасьев, Валерий Николаевич Семенов, Андрей Трофимович Александров дьарыктаабытара. Куруутун хо- муурдарга, күрэхтэһиилэр- гэ сылдьарым, онон сайынын дьоммор сынньана, оттоһо да тахсыбат буолбутум.

Бастакы ситиһиилэрим улуус иһиттэн саҕаламмыта-

ра – аһаас турнирдан, чөм- пүйэнээттэртэн. Өрөспүүбү- лүкэ турнирдарыгар, холобур, тохсунньуттан саҕалаан, бу илин эһэргэ Үөһээ Бүлүүтүн автобунан айаннаан кэлэн баран, кулун тутар бүтөр дьэри сылдьарбыт. Уус Алданга Ма- йаҕатта Бэрт Хара, Тааттага Ил- ларион Федосеев, Чурапчыга Василий Гоголев бириистэри- гэр кыттарбыт, Аммага хомуур- данарбыт. Ол кэмгэ оскуола бырагырааматыттан хаалбат туһуттан ити улуустар оскуо- лаларыгар үөрэнэргэ. Саамай улахан ситиһиим 1994 сыл- лаахха Калугага буолбут Кү- хүннүкү первенствоҕа Арассы- йага оҕолорго бастаабытым, 1995с. саас Арассыыйа финалы- гар Азиатскай зонага бастаабы- тым. Салгыы Москвага Арас- сыыйа үрдүнэн бастыыр иһин күрэххэ 2-с буолбутум. Онно уон иһигэр киирбиттэргэ анаан, ыам ыйыгар Калмыкияга Арас- сыыйага бастыыр иһин күрэхтэ- тэрийбиттэригэр 2-с буолбутум. Ити курдук ситиһиилэр кэлитэ- лээбиттэрэ.

●●● Ханна үөрэммикини? Ол тухары тустуугун быраппакка, күрэхтэһэ дьарыктана сырыт- табын?

●●● 1996 с. оскуолабын бүтэрэн баран, Дьоксуоскайда- аҕы олимпийскай эрэллэри бэлэмниир училищега киир- битим. Киирбит күһүмүр оруо- буна Арассыыйа хомуур хамаан- датыгар киллэрэн, Америкага АХШ уонна Арассыыйа матче- вай көрсүһүлэригэр барбып- пыт. 4 көрсүһүү буолбуттунан 4-тэ кыайбытым. Онтон эчэиин ылан, аҕыйах сыл тохтуурга күһэллэбитим. 1999 с. 20-лэри- гэр дьэри саастаах уолаттар- га Уһук Илиннэ баран, путе- ва ылбытым уонна Арассыыйа бастыыр иһин күрэхтэһиин, финалга тахсар иһин киирсии- гэ чеченец уолга хотторбутум.

Онон 3-с миэстэ иһин туви- неһы кытта киирсэн кыайбы- тым. 1999-2001 сс. армияга сулууспалаабытым. 2002 с. училищебын бүтэрэн, тренер идэлэммитим. 2009 с. дьэри силовой структурага үлэлээ- битим.

●●● Чурапчыга хас сыллаах- ха кэлбикки- ний? Күтүөт буоллабын.

●●● Чурапчы- га 2009 с. көһөн кэлбитим уонна билингэ дьэри ЧГИФКСИ-гэ үлэли сылдьа- бын. Бу үөрэх кыһатыгар ма- гистратура- ны бүтэр- б и т и м . Кэргэним Су са н -

на Ивановна Ссудо-сберега- тельнай сойуус эбии офиһын дириэктэринэн үлэлиир. Үс оҕолоохпут. Кыыспыт Олеся билигин Москвага олорор. Иккис оҕобут Айысхан арми- яга сылдьар. Кыра уол Артем Чурапчытааҕы гимназия 9-с кылааһын бүтүрдэ, күһүнгүт- тэн өрөспүүбүлүкэтээҕи лицей- гэ үөрэнэ барыахтаах.

●●● Манчаары оонньуула- рыгар эргиллиэххэ. Хапсабайга хайдах кэ- лбиккиний? Бу хаһыс кыттыгыный?

●●● 2007 с. дьэри тустубутум, ол иннинэ хапсабайга Саха си- ригэр баар эрэ буоллахпына кыттарым. Тустан бүтэн, 2009 с. “Манчаары оонньууларыгар” бастакыбын кыттыбытым, 55 кг 3-с буолбутум. Онно билби- тим бу күрэхтэһии улахан суол- талаабын, ол иннинэ истэр эрэ эһим. Михаил Михайлович Ка- женкинга дьарыктаммытым. Чурапчыга олохсуйуохпут-

тан хапсабайынан дьарыкта- нарга да, дьарыктыырга да кыах бэрилиннэҕэ дии. Онон үчүгэй, утумнаахтык дьарык- танабын. Манна кэлиэхпиттэн Чурапчы аатыттан тустабын. Ол курдук, 2013 с. Чурапчыга уонна 2017 с. Үөһээ Бүлүүгэ ы- тыллыбыт “Манчаары оонньуу- ларыгар” 62 кг бастаабытым. 2021 с. Горнайга бэтэрээннэргэ 70 кг дьэри 3-с буолбутум.

●●● Чурапчыны иккис дойдунан оҕостон, улуунун туһугар, спорт сайдыы- тыгар улахан кылааты киллэрэ сылдьабын. Чурапчы дьоно-сэргэтэ эрэнэн, эйиэхэ былааҕы өрө көтөҕөн киллэрэр чизһи сүктэрибитэ...

●●● Былааҕы көтөҕөн кил- лэрэр чизэ-бачуот буоллаҕа дии. Бүтүн улуус дьоно-сэргэтэ миэхэ эрэнэрин, өйүүрүн-өй- дүүрүн биллэрбит дьэни өйдөбүл киирбитэ уонна күрэхтэһэрбэр күүс-уох эппитэ, кыайыыга баҕа санаам күүһүрбүтэ. Хапсабай-

дыырбар эппизитинэи ылынан, сыһыата суох киирсэрбэр улахан олугу уурда, онон Чурапчым дьонугар махтанабын, бу — барыбыт кыайыгыта.

Кэргэним, ийэм, оҕолорум куруутун өйүүллэр-өйдүүллэр, кыайыбыттан үөрэллэр, онон кинилэргэ махталым мунгура суох.

●●● Күрэхтэһини кыайаргар эйиэхэ туох күүс-көмө буоллай бэйэң санааҕар? Эрэл баара дуо? Уонна бу кыайыгы ким эйиэхэ аныгыны?

●●● Күүстээх, дьаныардаах дьарык түмүгэ уонна Чурапчым дьонун эрэлэ. Чурапчылар хаһан даҕаны туора көрбөтөхтөрө, төтөрүтүн, бэйэ киһитин курдук үөрэ-көтө кэпсэтэ, хайбыы, эрэнэ сылдьаллар. Ол иһин кыайыгы эрэллээх этим. “Манчаарыга” бэлэмнэнэн, Арасыйаа чөмпүй-энээтигэр баран кыттыбытым. Бэлэмнэниигэ улуус дьаһалтата, баһылык Степан Анатольевич, спорт салалтата, ЧГИФКСИ

бары үлэһиттэрэ күүс-көмө буолулар. Кинилэргэ көмөлөрүн, өйбүллэрин иһин дириг махталбын тиэрдэбин. Манньык кыайыгылар түмсүүлээх эрэ буоллахпытына кэллэлэр. Саамай барыбытын түмэр киһибитинэн баһылыкпыт Степан Анатольевич буолар. Бу кыайыгыбын Москва олоһор кырачаан сиэмэр Владикка аныбын.

●●● Бултуур-алтыыр, сылгы иитиитинэн дьарыктанар дииллэр. Бу туһунан сырдат эрэ. Өссө туох эмэ ураты дьарыктаах, хоббилаах буолааҕың?

●●● Чурапчыга кэлиэхпэр диэри бултаабат этим. 2017 с. Мырылаа Бөҕө Тараҕайга бастабыппар саа сэртификэтин биэрбиттэрэ. Онон саа ылынан, кустуур буолбутум. Доҕорбунаан Денис Заболоцкайдыын икки сылга биірде Өймөкөөнҥө баран бултуубут, быйыл төрдүс сырыым буолла. Онно барбатахпына кэргэним дойдутугар Хахыйаахха тахсабын.

Сылгы үөрүн иитэрбэр кэргэним убайдара төһүү күүс буолбуттара. Билигин кыттыһан итэбит, ким бириэмэлээһинэн баран аһабыт, бары биіргэ оттуубут.

Кыралаан уһанарбын сөбүлүүбүн.

●●● Түмүккэ спорт, чуолаан эн көрүңүн, эйиэхэ туту биэрэрий?

●●● Спорт киһи эт-хаан өтүнэн сайдарыгар, чэгиэн доруобуйалаах, күүстээх санаалаах, түргэн толкуйдаах буоларыгар туһалаах. Хапсаҕайдыыр киһи түргэнник толкуйдуур буолар. Утарылаһааччыг туох-ханнык хамсанылары онгорорун үөрэтэ охсон, утары ньыманы тобула охсоһун. Онон мин көрүңүм эт-син да, өй-санаа да өтүнэн сымса буолары эрэйэр.

Айаалга өссө да ситиһиилэри, үрдүк чыпчааллары баҕара хаалыаһын.

Хаартыскалар дьоруой тус архыыбыттан ылыллылар.

Егор Попов: «Кыайыгыга миигин итэҕэлим уонна дьонум кынаттыыллар»

Елена МАКАРИНСКАЯ

“Манчаары ооньууларыгар” кыһыл көмүһү биір баста-кынан аҕалбыт биір дойду-лаахпытынан Төлөйтөн Егор Попов буолар.

Кини 68 кг диэри ыйааһын-га толчоһар 81-дэ, рывоһар 97-тэ көтөһүтэ. Бүгүңгү нүө-мэрбитигэр Егору хайаан да сырдатан аһар тоһоостоох.

Егор 1999 сыллаахха ал-тынны 1 күнүгэр күн сириң

көрбүтэ. Ийэтэ Алек-сандра Николаевна Диригтэн, оттон аҕата Егор Петро-вич Төлөйтөн тө-рүттээхтэр. Икки өттүттэн 10 биіргэ төрөөбүттэр, онон халың аймахтар. По-повтар дьыэ кэргэн 4 бухатыыр уоллаах-таһтан Егор үһүс уол буолар.

Кини алын кы-лааска тустуунан, мээчигинэн дьарык-тана сылдьыбыт. 9-с кылааска сылдьан, улуус комплекснай спартакиадатыгар оҕолорго гиірэ көрү-нэр Төлөйтөн аатыттан кыттан, 2-с миэстэ буо-лары ситиспит. Мэтээл кэтэн үөрэн, кынатта-нан, гиірээ ылсан са-далаабыт. Бастаан утаа бэйэтэ дьарыктаммыт, салгыы улуус оҕоло-ро хомуур хамаанда-тыгар киірін, Юргин Егор Леонидовичка дьарыктаммыт.

2020 сыллаах-ха Дьокуускайдаағы педагогическай кол-леһы уонна быйыл ЧГИФКСИ-ни бүтэ-рэн, физкултуура учуутала идэлээх. Быйыл үһүс сылын тренеринэн үлэһи сылдьар.

“Гиірэ көрүңэр киһини кытта утары киірсибэт буолан, бэйэң бэйэҕин кыайааххын наада, онон төбө үлэтин таба туһаниахха уонна сөптөөхтүк дьарыктаннаахха ситиһи кэлэр. Күңгэ хастыы эмэ туоннаны көтөһүт. Онон күрэхтэһиигэ 10 мүнүүтэ тулуктаһан турарга олук баар буолар, хас эмэ сыл-лаах үлэһин барытын 10 мүн-үүтэ иһигэр толору көрдөрүөх-тээххин, - диэн Егор кэпсир.

Кини биіргэ төрөөбүттэ-рэ эмиэ спорка чугастар. Ол курдук, убайдара оскуолаа-а үөрэнэ сылдьан мас тардыһал-лара, мээчиктииллэрэ. Бы-раата национальнай много-борьенан дьарыктанар. Бу “Манчаары ооньууларыгар” 5 көрүң түмүгүнэн 3-с миэстэ буолары ситистэ. Онон төрөп-пүттэрэ спорка сыһыаран сөп-төөх иитиини биэрбиттэрэ хо-лобур буолар.

Ооньууларга бэлэмнэниигэ гиревиктэр түмүктүүр хомуур-дарын Мындаҕаайыга ааспыт-тара. Егор бэйэтэ дьарыктана-рын таһынан хамаанданы эмиэ дьарыктаабыт. Итиллээччигэ Алена Потапова кыргыттар-га 60 кг үөһэ 3-с миэстэ буолан үөрдүбүт. Рывоһка 16 кг гиірэ-ни 113-тэ бырахпыт.

“Кыайыгыга миигин итэҕэ-лим уонна дьонум кынаттыыл-лар. Дьарыгым олох үчүгэйдик ааспыта, онон долгуйбатаһым, кыайыам диэн эрэллээх этим. Сүрүн утарсааччыбынан Үөһээ Бүлүүттэн норуоттар икки ар-дыларынаағы кылаастаах РФ маастара Дмитрий Михалев этэ. Кыайыгыбын Чурапчым дьо-нугар-сэргэтигэр аныбын”, - диір.

Ыспыраапка

- СӨ чөмпүйэһэтин 5 төгүллээх чөмпүйөһөнэ
- Бороһонҥо ытыллыбыт 8-с Саха норуотун спортивнай ооньууларын кыайылааһа
- 2022 с. Санкт-Петербурга ытыллыбыт аан дойду кубогун түһүмэһин кыайылааһа
- 2023 с. Киров куоракка ытыллыбыт Арасыйаа полуфина-лыгар 3-с миэстэлээх
- 2017 с. Үөһээ Бүлүүгэ ытыллыбыт “Манчаары ооньуула-рыгар” оҕолорго 2-с миэстэлээх
- Тааттаҕа ытыллыбыт “Манчаары ооньууларын” кыайы-лааһа.

Уоттаах сэриини ааспыт хорсун буойун

Улуу Кыайыы 80 сыла. Кырыктаах кыргыһыга кыттыбыт Егор Оконешников туһунан сырдатабыт

1941 сыллаахха атырдьах ыйыгар сэриигэ бастагы хомуурга ынгырыллан барбыт, Советскай Союз икки улуу куоратын: Москва уонна Ленинград көмүскэлин иһин кырыктаах кыргыһыларга кыттыбыт, "Албан аат" 3 истиэпэннээх, Аҕа дойду сэриитин 1 истиэпэннээх уордьаннарынан, Москва уонна Ленинград оборонатын иһин мэтээллэринэн наҕараадаламмыт, элбэх бойобуой мэтээллэрдээх хорсун буойунуна Егор Николаевич Оконешников буолар.

ниятын көмүскүүр кыргыһы үөһүгэр түбэхэр. Хас биридди мистэрэ тимир суол линийэтин, ыстаансийатын, дэриэбинэ иһин үгүс хаан тохторо. Егор Оконешников 1943 сыл олунньу 7 күнүгэр ханас атабын сототугар бааһырбыта. Госпитальга киирэн, үтөрөн 864-с стрелковай полкага ытыллыбыта. Бу Ленинград аныгар Пушкино куорат туһаайытыгар инники кирбиигэ этэ. Манна тобуктарыгар диэри уулаах окуопага сыппытара. Траншея иһигэр 12 чаас дьуһурусту-балыыллар. Ол эрэ кэнниттэн

Кини илиитин чөлүгэр түһэрэр туһугар үс төгүл ыарахан эппэрээссийэни онорбуттара. Ол эрэри бааһырыта улахан буолан, илииттэн мэйийбитэ. Бизэс ыйы быһа Ленинград уонна Кировскай уобалас госпиталларыгар эмтэммитэ, ити сыл от ыйыгар, иккис группалаах инбэлиит буолан демобилизацияламмыта.

Сахатын сиригэр, төрөөбүт дойдутугар, Егор Николаевич 1944 сыл атырдьах ыйыгар төннөн кэлбитэ. Уоттаах сэрии ортотунан ааспыт хорсун буойун дойдутугар

йуонга биир бастын үлэлээх коллективинан ааттаммыта. Кэлин өр сылларга Кытаанах, Күндүл балыһаларыгар захотунан үтүө суобастаахтык үлэлээбитэ. Бу үлэлэргэ сылдьан элбэх бочуотунай грамоталарынан, махтал суруктарынан бэлиэтэммитэ. Сэрии толоонугар бойобуой үтүөлэрин иһин Аҕа дойду сэриитин 1-кы истиэпэннээх, "Албан аат" 3-с истиэпэннээх уордьаннарынан, Москва уонна Ленинград оборонатын иһин мэтээллэринэн, уо.д.а бойобуой мэтээллэринэн наҕараадаламмыта.

Егор Николаевич Оконешников иккитэ ынгырыллан сэриилэспит сиригэр бара сылдыбыта. 1975 сыллаахха ыам ыйыгар Москва куоракка Хотугулуу арҕаангы фронт буойуттарын көрсүһүлэригэр кыттыбыта.

Егор Николаевич 1992 сыллаахха сэттинньи 2 күнүгэр өлбүтэ. Аҕа дойду сэриитин актыбынай кыттылааҕа, хорсун буойун Егор Николаевич Оконешников кэриэс курдук манньк этэн хаалларбыт: "Ийэм эрэйдээх уон алтата оҕоломмутуттан, былыргы олох тымныы тыына харайан, сыччаах иккиэйэх эрэ оҕо тыннаах хаалан киһи-хара буолбуттук. Мин түөрт оҕо аҕатабын, үгүс сиэннэр эһэлэрэбин. Сиэн диэн баар эбит олус күндү киһи. Орто дойдуга олорон ааһарга дьолун-соргун чүөмчүтэ. Кинилэр күн сиригэр көрөллөрүн, олох ололорун туһугар тугу да харыстаммакка үлэлээн, өстөөхтөн толлубакка охсунан үйэбитин моҕоон эрдэхпит..."

Сыллар ааһыахтара... Улуу сэрии 1941-1945 сылларыгар саха саллаатын хорсун бойобуой суола үйэлэргэ умнулубакка көлүөнэттэн көлүөнэҕэ кэпсэнэ туруоҕа.

Наталья Захарова,
РФ суруналыстарын
сыйуһун чилиэнэ

Сэрии бэтэрээннэрин ортотугар.

рэхтэниитин ылбыта. Москва аныгар кырыктаах кыргыһыга 120-чэ саха буойуннара биэр чааска түбэхэн сэриилэспиттэрэ. Егор ханас өттүгэр табыллан, бааһырбыта. 1942 сыл сэттинньи 1 күнүгэр Егор Оконешников үтөрөн госпитальтан тахсар. Кини 510-с стрелковай полк састаабыгар киирсэн Ладожскай күөлүнэн Ленинград блокадатын босхолоһо барар. Манна пулеметчиктары бэлэмниир кууруска ылыллар. Ол кэнниттэн Москва - Ленинград тимир суол ли-

землянкага тахсан куурдуна, сынньана түһэллэрэ. Сирэ-уота маар буолан техника сырытын харгыстыыра, улахан күчүмэбэйдэри үөскэтэрэ. Егор Николаевич манна блокада 900-с күнүттэн 433 түүннээх - күн эппиэттээх бойобуой сорудагы толоруспута. 1944 сыл тохсунньу 14 күнүгэр ханас онкумалын миинэ оскуолката тосту тэппитэ. Өйүн сүтэрэн сыттагына, табаарыһа санитарнай чааска тиздибитин кэлин дьон кэпсээнииттэн билбитэ.

кэлээт үлэ үөһүгэр түспүтэ. Бөдөҥсүйбүт Маленков аатынан "Кыһыл Танда" колхуоска хонуу биригэдьиirinэн үлэлээбитэ. Колхуоһум туһа диэн эдэр сааһыттан үлэ үөһүгэр сылдыбыт, фронтовик Егор Оконешниковы оройуонга саҕа үөскээбит салааҕа - кырымахтаах хара саһылы иитэр фермаҕа сэбиэдиессейинэн анаабыттара. Ферма биир ийэ саһылыттан төрүүбү ылыыга, үрдүк сыаналаах тириини дойду валлотнай пуондатыгар туттарыыга оро-

Аҕабытынан киэн туттабыт

Аҕам Мэлдьэхсигэ дьадаҥы бааһынай кэргэнгэ төрөөбүтэ. Биригэ төрөөбүт үһүөлэр. Эдьийэ Боккуо Мэнэ Хангаласка Попов Архип диэн киһиэхэ кэргэн барбыта, быраата Василий Кузьмич үөрэххэ баран учуутал идэтин ылбыта.

Аҕам, төрөппүттэригэр көмөлөһөн, Мэлдьэхсигэ 1931 сыллаахха «Ыччат» диэн табаарыстыба тэриллэбитигэр суочутунан үлэлээбит. Эрдэ ийэбинэн Аграфена Иннокентьевналыын холбоспуттар.

1932 сыллаахха нэһилиэк сэбиэтин секретарынан, онтон

1935-1940 сс. бөдөҥсүйбүт «Кыһыл сис» колхуос бэрэссэдээтэлинэн үлэлээбит. Онтон колхуос араһыытыгар «Тахсыбыт Сардаҥа» колхуоһу тэрийсипит. Онно эмиэ бэрэссэдээтэлинэн үлэли сырыттагына сут-кураан дьыллар тураллар, хоту көһөрүү буолар. Ол кэмгэ кини оройуонга туруорсан, колхуоһун дьонун хоргутуу суох буолан мэктиэлээн хоту ыттарбатах. Оччотооҕу көлүөнэ дьон ону билээлэрэ уонна махтаналлара. Сут дьылларга түүннэри мунҕалаан, балыктаан, дьонун хоргуттаттар.

1943 сыллаахха аҕам тыллан фронга барар. Онно Забай-

кальскай байыаннай уокурук 582-с дивизиятыгар рядовой автоматчик быһыытынан сэрии бүтүөр диэри сулууспалыыр. 1946 с. бойобуой үтүөлэрин, Японияны кыайы иһин мэтээллэрдээх өлүөр кэлэн дьонун үөрдүбүт. Салгыы 1965 с. диэри Мэлдьэхсигэ сэбиэт бэрэссэдээтэлинэн үлэлээбитэ, кэлин продавецтаабыта.

Онтон оҕолорун үөрэхтээри, Дирингэ көһөн, дьиз туттан көспүттэрэ. Бэйэтин 7 оҕотун, тулаайах хаалбыт аймактарын оҕолорун барыларын нитэн, үөрэхтээн, ыал онортообуттара. Ийэбинээн 56 сыл биригэ олорбуттара. Аҕам кэнники Сэбиэс-

кэй былаас мөлтүүрүн олус ыарыһаахтык ылыммыта. 1986 сыллаахха ыарахан ыарыыга ылларан олохтон туораабыта. Кини дьиннээх тулхадыбат коммунист этэ. Биһигини ыарахтан толлубат буоларга, дьонно үтүөнү онорон ололорго сирдиирэ. Аҕабытыгар махтанабыт, кининэн киэн туттабыт, ахтабыт-саныбыт. Бары атаһытыгар чингик туран үлэлибит-хамсыбыт.

Оҕолоро Прасковья Васильева,
Александра Ермолаева,
Александр Пестерев, сиэттэрэ
Иван Пестерев,
Елена Луковцева, хос сиэттэрэ

АЛРОСА экологтара грант куонкуруһун биллэрдилэр

Бырамысыланнас. Бырайыакка санга идиэйэлэри көрдүүбүт

**АЛРОСА Экология-а киинэ
“Живые алмазы Якутии”
паарканы тупсаран онгортон
эрэгийизннээди бырайыак-
тар граннарын куонкуруһа са-
ҕаламмытын иһитиннэрэр.**

Куонкурс көмөтүнэн өрөспүүбүлүкэ олохтоохторо айылжа пааркатын тупсарар этиилэрин киллэриэхтэрин сөп. АЛРОСА хампаанньа бастыҥ экология бырайыагын олоххо киллэрэргэ биир мөлүдүөн солкуобайы бизриэ.

"Араас сэргэх идийэйни күүтэбит. Баҕар, ким эрэ пааркаҕа киирэр ааны, хаартыскаҕа түһэр анал сирдэри, кизгэл буолар статуялары-тугуулары, кыылы-сүөлү аһатар-уулатар кормушкалары, тыалтан-куустан харыстыыр хахшалары, дьонно-сэргэҕэ кэпсиир истиэндэлэри, о.д.а. – арааһы бары онгоруохха сөп, – диэн

АЛРОСА Экологияга киинин дириэктэрэ Анастасия Габрашитова кэпсээтэ. – Итини таһынан, көбөрдүү үлэтин ытыахха, туристарга сырдатар, оскуола оҥолорун үөрэтэр тэрээһиннэри бэлэмниэххэ сеп. Уопсайынан, биһиги ким даҕаны фантазиятын хааччахтаабаппыт. Төһөнөн элбэх киһи бырайыакка уонна волонтер хамсааһыныгар кыттар да, биһиги онтон үөрэбит эрэ. Кыайылыах дьон бырайыага пааркабытын өссө тупсарыа, дьону-сэргэни угуйарга көмөлөһүө диэн эрэнэбит”.

АЛРОСА хампаанньа “Живые алмазы Якутии” айылҕа паарка-тын өйөөбүтү хас да сыл буолла. Онно як, бизон, таба курдук уонна да атын кыыллар тыһынаах айылҕага көнүл сылдьаллар. Паарка иээн 32 тыһыынча гаа, Мииринэй куораттан 11 километирдэх сиргэ баар. Грант күүнүрүһүн сүрүн соруга

– паарка сайдытыгар агаар-
дас идэлээхтэри эрэ буолбак-
ка, Саха сирин араас муннугар
олорор айар дьоҕурдаах араас
дьону эмиэ кытыннары.

Экология бырайыагар кыттар сайаапкалары 2025 сыл баладан ыйын 30 күнүгэр диэри **eco@alrosa.ru** электроннай аадырыска ытыахха сөп. Кыа-йыылаады икки түһүмэтинэн быһаарыахтара: бастаан 10 бырайыагы эспирдиин хамыы-

Экология киинин <https://vk.com/ecologyalrosa>. социальный ситимигэр онлайн талыа.

"Зелёный проект 2.0." грант
куонкуруһугар Саха сиригэр
регистрациялаах, 18 сааста-
рын ааспыт биирдиилээн дьон
эбэтэр хамаандалар, ону тэнэ
юридический сирэйдэр кыт-
тыахтарын сөп. Куонкурус ба-
лаһыанньатын сиһилии манна

билсиэххитин сөп. Түмүк бу сыл
сэтинньитигэр тахсыаба.

АЛРОСА экологтара “Зелёный проект” грант куонкурунун иккис төгүлүн ытталлар. 2022 сыллаахха “Питомник многолетних растений” диэн бырайыагынан Уёһэ Бүлүүттэн төрүттээх Лидия Алексеева кыйбыта.

АПРОСА пресс-киинэ

Культура. Мииринэйгэ «Туой Хайа ФЕСТ 2025»
ЫЫТЫЛЫННА

Мииринэй оройуонугар "Туой Хайа ФЕСТ 2025" вокальнай куонкурус түмүктэннэ.

Манна сахалыг эстраднай ырыаны толорооччулар уонна вокальной-инструментальной бөлөхтөр күөн көрүстүлэр. АЛРОСА хампаанньа бу күөн-куруска өрүү спонсор буолар, быйыл "Туой Хайа" бириһин пуондатыгар хампаанньа 1 000 000 кэригэ солк. сууманы көрдө.

Фестивальга 15 улуустан 57 соётогун, кэлэктибинэн ырыа толороочу уонна ВИАлар кытыннылар. Тэрийээччинэн АЛРОСА хампаанньа культурунай-спортивнай комплекса буолла. "Туой Хайа ФЕСТИВ 2025" үөрүүлээх аһыллыгыта Арыылаах нэһилиэгэр, оттон Гала-кэнсиэрт Мииринэй куоракка "Триумф" стадионуга аһаҕас халлаан аныгар үрдүк таһымга ыытылынна.

"Бэстибээлбит сага талаан-нары арыяр. Кыттааччылар таһымнара үрдүүрэ, дьон анаан-минэн кыһаллан бэлэмнэнэрэ, "Туой Хайаны" кэтэхэрэ би-нигини олус дизэн үөрдэр. Саха култууратын, эстрада ырыатын сайдытыгар бэйэтин дьолун кылаатын киллэрэр тэрээһин дии саныбын", -диір дьүүл-лүүр субэ чилиэнэ Ай-Куота Сте-панова.

Бийылгы бэстибээл уратыга диэн ааспыт сыллардаагы кыайыылаахтар кытталарыгар кыах бэрилиннэ уонна ВИА-лар күөн көрүстүлэр. Ону таһынан бэстибээл кэмигэр аныгылыы "баттл" көрүгэ эбилиннэ. Ол эбэтэр кыттааччылар эрэ буол-

📌 **Куонкурс кыттыылаахтара** // КРИСТИНА БОСИКОВА ТҮҮЭРИИТЭ.

бакка көрөөчүүлэр эмиз ырыа
баттлыгар тута киирсэн бэйэлэр-
рин тургутан көрдүүлэр, куола-
стааһын тэрийээччи телеграм-
ханаалыгар көхтөөхтүк ыты-
лынна.

"Туой Хайа ФЕСТ 2025" ыалдыттарыгар анаан үгүс тэрээһин буолла. Ол курдук, исторической-производственной түмэл бу бэстибээл 32 сыллаах устуоруйатын кэпсир-көрдөрөр быыстапканы тэрийдэ, "Аллея мастеров" быыстапка-дьаарбанка, Саха сириг суруйааччыларын сойууһун чилиэнэ, поэтесса Августина Лонкунованы кытары көрсүһүү ытылынна, бу көрсүһүүгэ Дьокуускайтан ыалдыт, СӨ суруйааччыларын сойууһун чилиэнэ Михаил Иванов-Чуона Мэхээлэ кыттыныы ылла. Ону тэнэ сахалыы стилизован-

най көстүүм, киизгэл куонкуруһа биир ураты үөрүүнү, кэрэ эйгэни кытта алтыһыы түгэнин бэлэхтээтэ. Сунтаар улуунуттан, Айхалтан, Мииринэйтэн уран тарбахтаахтар күөн көрүстүлэр, Гран-при хаһаайынынан Энергосбыт тэрилтэтин эканэмиһинэ Надежда Молоткова буолла.

XXXII-с төгүлдүн быгытыллар өрөспүүбүлүкүтээди "Туой Хайа ФЕСТ 2025" дьүүлүпүр сүбэтин бэрэссэдээтэлэ - саха эстрада-тын чагылхай сулуһа, СӨ үтөөлээх артыыскыта, Бүтүн Арас-сийатаагы, норуоттар икки ардыларынаагы куонкурус-тар лауреаттара Сахаайа. Ону таһынан хамыһыйаҕа Ми-ринэйдээби КСК дириэктэрин култуура боппуруостарыгар солбуйааччыта, СӨ култууратын туйгуна, үтөөлээх үлэһитэ Ай-Куота Степанова, профессиио-

нальный вокалист, норуоттар Ассамблеяларын уонна Мииринэй оройуонун бочуоттаах ырыа толороочута Роза Раянова, СӨ култууратын туйгуунара, саха таптыгыр ырыаһытара Иннокентий Васильев - Лэгэнтэй уонна Антон Иванов үлэлээтилэр. Бэстибээлгэ кыттааччылар, ыгырыылаах ыалдьыттар түөрт күн Арыйлаах, Мииринэй сценаларыгар ыллаатылар.

"АЛРОСА хампааннға улахан кэлэктибин аатыннан бэсти бээл тэрийээччилэрингэр барҕа махталбын тиэрдэбин. Бу куонкурус инникитин даҕаны үүнэн-сайдан, кэңээн иһиз диэн эрэнэбит. Быйыл тэрийээччилэр икки Гран-при олохтообуттара олус үчүгэй", -диэн АЛРОСА генералнай дириэктэрин солбуяаччына Алексей Дьячковский эвэрдэ тыл этэрингэр бэлэстэтэ.

Дүүллүүр сүбэ быһаары-
тынан куонкуруска сахалы
эстрада ырыатын толорууга
Гран-при ханнааһынын
Кирилл Матвеев (Нам улууһа)
буолла. ВИА-лар ортолоругар
Гран-при кыйаһылаахтары-
нан "Север" бөлөх (Дьокуускай
куорат) ааттанна.

Өрөспүүбүлүкэтээди «Туой-Хайна ФЕСТ 2025» кыайыылаах-тара:

Гран-при (ВИА, 200 тын. солк.) - ВИА «Север» (Дьокуускай);

Гран-при (вокал, 200 тың. солк.) - Кирилл Матвеев (Нам ұлууһа);

Лауреат 1 ст. (80 тын.солк.)
- Сардана Бочкарева (Дьокуус-
кай);

Лауреат 2 ст (70 тых.солк.) - дуэт Рустам Кидяйкин, Айаана Токарева (Мииринэй улууһа);

Лауреат 3 ст (60 тың.солк.)
- Иннокентий Черемкин (Абый
улууһа);

Дипломант 1 ст (30 тың. солк.) - Александр Неустроев (Чурапчы улууһа);

Дипломант 2 ст (25 тых. солк.) - Линда Захарова (Мэнгэ Хангалас улууһа);

Дипломант 3 ст (20 тың. солк.) - Анатолий Гуляев (Орто Халыма оройуона);

"Көрөөччүлэр биһирэбиллэрэ" (20 тыһ.солк.) - Линда Захарова (Мэнгэ Хангалас);

«Батлл года» кыайыылааҕа
(50 тыһ.солк.) - Линда Захарова
(Мэнэ Хагалас).

**АПРОСА пресс-киинин
матырыяалыттан
тылбаастанна**

Сыннааланга

Атыннар

Кыһынгы ый аам-даам тымныытынан аргыйан, бытарҕан салгынынан чачатан, күнү-түүнү өрө мөхтөрөн, ыас хара түүннэрдийин сатыылыыр.

Таас дьарҕаа дыапталҕан хайалар туруук очуостарын арҕастара хантаһан, өндөл халлаан дириг уораҕайыгар харбыалаһан, одуулуу тураллар. Суулар тоҥ сулустардыын субуруһан, тобус толорон халлаан ураатыттан сулумах куттар ытаһан, сурулаан аһаллар. Мэнэрик тыаллар кинилэри хабыйаы ыйыстан, бөтө бэрдэрэн, улуйан ыаллар. Онон эрэ итээбэккэ, кэлтэгэй ый уһун сыһааба уһуһулуйан, уота-күөһэ суох өлбөөдүйөн, хараҥа халлаан дьураатынан орҕууй устар. Хомуос сулус үргүүк былыт быһыһынан танҕа түүн түөрэх кэбиһэн, тугу эрэ билгэлэнэн биттэнэр... Былыргы үйэ күлүк бэлиэлэрэ аан дайды түгэхтээх аһыһытын кыйдаан, быраман быыс быһыһыттан быгыахтыыллар. Илин дуолтан тэйэ көтөр уоһах күн тыҥ хатыһа сарыалынан сырайан, сарт тымтык уотунан дьөлүтэ түөнүүр. Чоҥкучах алаас халдыаһытын анныттан, тыһа хаайтарар курдук, бобулла-бобулла оһох үөлэһиттэн бурбур буруо бургуһууар. Балаҕан кэннигэр эмэхтиһэн сууллубут аар хатыҥ халыҥ хаарынан бүрүллэн, үллэн сытар. Сарсыардаангы хатан дьыбарга хара суор хаабырҕаан, алааһы эргийэ көтөн сапсынар.

Атах оронго сэттэлээх-аҕыстаах Саппыйа, икки санна ыгданҕаан, ытаан сыһыһар.

- Ытаа, ытаа, дьөлө мэҥий! Тугу түүһэн тохтообоккун?! Түүн аайы ытаан онторон биэрэҕин! Бэрбээкэй сөбүлээбэтэхтии быһыта-орута сангаран, мөҕөн кэбистэ. Дьингэ, кини оҕо ытааһынан аайы улаханлык долгуйбат эмээхсин. Бэйэтэ ону-маны санаан, сүрээһытырыктатан, аһыйан ылар. Бэрбээкэй эмээхсин айылҕаттан бэриһиннэрбит дьобурунан өрдөөбүтэ өлбүт дьон үөрдэрин кытта кэпсэтэр, инникини өтө көрөн билэр кыахтаах. Ол эрэри, бэйэтэ хас сыллаахха төрөөбүтүн субу диэн билбэт. Арай, абаҕата кэпсээбитинэн, халыҥ хаар дьыл Күпкэ төрөөбүт үһү. Оттон эһэтин кэпсээнинэн, муустаах мотуок дьылыгар күн сириг көрбүт эбит. Ол кэннэ буоспа ыарыы туран, дьиз-дьизэнэн эстэн, ыал-ыалынан охтубуттар. Сүрдээх сыстыганнаах ыарыы буолан, дьон куттанан, ааннарын күнүстэри хатанар идэлэммиттэр. Буоспанан ыалдыбыт дьон дьизэлэрин баҕаналара харааран, хайыта баран хаалбыт буолара үһү. Өлбүт дьону кыайан харайбакка үүт онкучактарыгар угаттаан, омуһахтары сикһинэртэн кэбиһэллэрэ. Оннук дьулаан өлөр өлүүттэн хайдах тыыннаах ордон хаалбытын санааһына, Бэрбээкэй хараҕа сиигирэн ылар.

Кыһынгы күннэр тымныылар арыыда уһарыйан, хайа үрдүнэн былыты быһа охсон, арыт күн сарданҕата ыһыллан кэлэр. Оччоҕо хоту сир ньуура барыта хаар кыырҕаһын уотунан күлүмнүү оонньуур. Ол икки ардыгар халҕаһа былыт сабардыы устан, аһаҕас сири саба бүрүйэн кэбиһэр. Сааскы сытыы тыал хаары ыттыһахтаан, сыарҕа суолун тибэр. Арыт оһох үөлэһинэн сытыы тыал түүнү супту улуйара иһиллэр. Ол аайы Бэрбээкэй икки чабырҕайа тэһитэ кэһэн, түн-тан тыллаһан, илбиһирэ мэнэрийэн барар. Турукка кирирдэҕинэ ийэ-хара көлөһүнэ иэһинэн аллан, аастыһыт баттаҕа ыһылланҕаан, дьигиһийэ иэрийэн барар. Ордук ыйданҕалаах түүн түптүрүн сэгэтэн, кутуран кэлээччи. Этинэн-хаанынан хараҥа тыһнардыын эллэһэн, кинилэрдийин силбэһэн, көстүбэт эйгэһэ кириэр. Көмүлүк күлүк мунугуттан түктүйэ иччитэ түлэҕэдийэн, түрбүйэрин үтүктэн барар." Оо, аанайбын-туонайбын даа, хара сорбуон ньи!! Обүгэм өтүүтүн, кистэлэн түмүгүн ыйыппакка быстым... Биис ууһун түгэхтээх билгэтин хаппа-

Сүүһүгэр төгүрүк эбэтэр сүрэх курдук үрүҥнээх сүөһү	Ардьа	Муннунан мотуок сабы субуйар баар үһү	Лыг-лыга	Барыбыт Ийэбит, барыбыт дьизэбит
Кутуруга суох үөл күүс				
Хас да киһи үптэрин холбоон тэриммит түмсүүлэрэ		Тас дьааһык	Саха аймах сөбүлүүр аһа	... дьыл суохтан атынны билбэт
		Египеккэ Күн таһарат	Сахалы остоол оонньуута	
	Кыыс ... Кута ...	Инни-кигэ ...		Эллэй Орджоникидзе туһунан поэмата
			Ордук эрэдээх, кытаанах	
Чукча билэр суруйааччыта	...суол	Кыыс аата	...рыһы (күүһүнэн модьуйуу ыһаһыы)	
Биир аата - Байа-бантай				буолуо дуо
	Саҥа аллайы			
			... ыраас	
Сымы-йаа буруй-даһын	Ыт баһа төкүнүйэр суола			

«Сканворд: тэрийээччи ИП Данилова М.А. «ТААЙ сахалыы сканворд 9» ылылынна. Хаһыат 26 нүөмэригэр тахсыбыт сканворд эппиэттэрэ. **Туруору:** Киэргэ, тэлигириэйкэ, илбээн, ииспэрэй, Ийэ, киэли, эрбии, эрбэх, иирбэ, иэн, эм, Сиинэ, Лээги, сир. **Сытыары:** тэппини, Тилли, ини, Эргис, пиэрмэ, сэргэ, биил, эрэһиинэ, ириэ, икки, сиэл, лээби, биир, эйгэ, Ми, Мэнгнээх, эр.

бын сэгэтэн астым... Түг үйэ түгүктээх эйгэтин ситимин кириэн ыстым... Оо, күтүр өстөөх, иэдьэгэй мэйии, хара бэкир ураа тарбахтара хабарҕам хайыһытын хайытан, тыһыраһынан супту түһэн тырыта тытан эрэллэр! Бэлэспэр баттары биэрэнэр, тыһыннаахтыы тыһнарбын былдыаатылар, тылбыйар тылбыттан өрө ыйаан таһаардылар!..." Бэрбээкэй олох маһыттан туран, умайа сытар уоттан чоһу сыһыннаах илиитинэн хаба тардан ылан, айаҕар уктан кэбистэ. Уонна, хараһын үрүҥүнэн-харанан көрөн, өрө уһуутуу-уһуутуу, ис-иһиттэн иччилээхтик кутуран, бөрө буолан кубулуһан, улуйан барда. Ону кытта тэҥнэ оһох үөлэһиттэн тыал улуйсан онолуйар. Дьизэлээхтэр тыһыммакка да, кутталарыттан, оронноругар суулланан, иһилии сыттылар. "Аарт-татай, оҕолоор! Ытык ыйааһым бэскитигэр умса ууруллан эрэбин, Дьылба-

хаан кытаанах ытыһын ытарчатыгар тиэрэ тардыллан, сүллэр этинг күрсэр күүстэрин күөн көрсө утары барабын. Өндөл халлаан Өксөкү кыһа, тыҥ хатыһыттан куорсун хатан, кырыыс кыһын өрүкүтэн, сирэйбэр-хараһыттан ыһар. Тардыас тыһым, босхо тылгыһа сытыы кыһыс буолан, кытарар. Өлүү тыһынын, үөлэс үүтүнэн көмүскэнэ, үтөн алкыйар. Өнөх үөһүм тыһырым устун таннары устан, сата баһын тарта, илбиһирэ иэрийэн сытайан туран таныйда. Халыан холорук ытылҕана иннибэр иин, кэннибэр айа иитэн тоһуйда. Хара былыт дьай сөлөгөйө күдэҥнэ көтүтүөн сиппэтэ, силигин ситэриэн сибэһэтэ... Оо, Улуу Кудулу байҕал дириг уораҕайыгар умсар көмүс иилээх Үрүҥ күнүм! Үрдүк Аанньал күүһүн дьалбыһан, сарпах уотунан дьөлө түһэн оройбун илбийэн сырай! Түһэххэр көтөҕөн ылан ыар баттык санааттан сайҕаа!

Суолланар тоһойбун буллар! Айаккыы-айаккаа..." Итиэнэ, илистэн, иччитэ суох хараһынан биир сири тонолуппакка мээһэнэн көрөн олоордо. Онуоха обонньор, икки хоннобуттан ылан, оронугар илдэн сытыарда. Саппыйа атах оронго бүк түһэн, ытаан сыһыһар: "Эбээ, утуй, утуй. Ити барыта миигиттэн, миигиттэн... Эбээ, уоскуй..." - дии-дии кытаран хаалбыт харахтары кыраһытты ытыһынан ньухханар. Эмискэ кыыс, хараһын өнүргэһинэн көрөн, тиэрэ таһылла түстэ. Айаһыттан күүгэн аллан, тыһа бопторон кириэн барда. Бэрбээкэй: "Сизтэ-э, сизтэ! Обобун ылаары ымсыырбыт буолбат дуо?! Дьэ, бэйикэй! Мин да баарбын!" Балаҕан иһэ соһотохто хараһарда, чэҥ муустаах муннуктара ытаан ньолборуйдулар, тугу эрэ кистэммитти иһийдилэр...

Хотууна
Салгыһа бэчээттэниэ

ТҮЯ БАҢААРЫТТАН СЭРЭХТЭЭХ БУОЛУН!

Саха Сиригэр "Авиалесохрана" суһал даннайынан күөх сайын сангатыттан 350 айылҕа баһаара регистрацияланан турар, уопсай инэ 63109,05 га тэҥнэспит.

Суһал баһаары утары режим Верхоянской, Уус Алдан, Эбээн Бытантай оройуоннарыгар биллэриллэн турар. Чурапчы улуугар былырынгы 2024 сыл даннайынан тыа баһаара бэлиэтэммэтэх. Быылгы 2025 сыл сайын сангатыттан 1 айылҕа баһаара учуокка кирирдэ.

Тыа баһаарын туоратар сыалтан хас улуус аайы анал туһааннаах инстанциялар рейдэлэри ытталлар, бэрээдэги, баһаары утары ирдэбиллэри кэһээчиллэри тутатына административнай эппиэтинэскэ тартыы үлэтин ытталлар, дьонго сэрэтии баһаарынай ирдэбили туһулары эмиэ ирдииллэр.

Шашлыктааһын, аһаҕас уоту туттуу ханна барыай, син биир кестөр суол. Сотору кэминэн окко, сир аһыгар тахсыы эмиэ буолуоҕа. Тыа баһаарын күөдүүүтэ үксүгэр ыам ыйыттан бэс ыйыгар дылы кыһынҕы хаарбыт ууллан, ардаҕа суох кураанах күннэр турдактарына, үүнээйи үүнэ илик кэмигэр буолар уонна иккис күөдүүүтэ от ыйыттан атырдыах ыйыгар

диэри, бу кэмнэргэ ардаҕа суох эмиэ кураанах күннэр турдактарына, баһаар ахсаана элбиир кэмэ буолар.

Тыа баһаара – хонтуруола суох тыа, от-мас умайыыта. Биллэрин курдук, тыа баһаара тахсар түгэнигэр аттыгар баар дьон олохтор дьыллар, кыыллар, кыыллар өлүүлэрэ, үүнэйилэр умайыылар тахсыан сөп. Үксүгэр тыа баһаара үөскүүр биричиинэлэринэн буолаллар:

1. Дьоннор оллооннорун, табахтарын умулларбакка тыаҕа сынньаммыт сирдэригэр хаалларан барыылары;
2. Оҕолор уотунан оонньууларыттан;
3. Бөбү хомуйан баран баһаарынай быраабылалары кэһиилээх уоттаһынтан;
4. Чабылхан охсууттан;
5. Хаппыт оту өртөөһүнүнэн;

Бу манна суруллубут биричиинэнэн сибээстээххэ 90 % дьон баһаарынай быраабылаларын кэһииттэн тахсыталыыр. Дьонсэргэ тыаҕа сынньана, оттуу-масы, сир астыы тахсаргытыгар боуллар:

- умайымтыа веществоларынан омотторуллубут, сыбаммыт ти-

рээпкэлэри быраабаргыт,
- алдыаммыт массыынаны туһаныы, массыына аттыгар табахтыыр, аһаҕас уотунан туһанар;

- кураанах бытыылкалары уонна таас кыырпахтарын хааллараргыт;

- хаппыт оту өртөөһүн;
- тыа аттыгар чугастыы уот оттор;

Онтон туох эмэ биричиинэнэн тыа баһаара тахсар түгэнигэр бу быраабылалары хайаан да өйдүөхтээххит уонна туһуохтааххыт:

- саҥа умайан эрэр буоллаҕына, талах мастарынан уокка саба быраабаттаан тохтотуохха сөп, улахан талахтарга, мастарга түһэрин куоттарангыт кыра соҕус уоту атаххытын тэпсиэххитин;

- арай тыа баһаарын бэйэн күүскүнэн умулларбакка, баһаар улаатар куттала тахсар буоллаҕына, чугастыы дьоннор баар буоллахтарына сэрэтэн этэбит кутталаах зонаттан түргэнник тахсалларын туһунан.

Баһаарынай чааска биллэрэгитин умнуман: 41-510, 101, 01, 112.

Чурапчытаагы 38 нүмөрдээх уоттан быһыыр этэрэт инструктора Захарова М.А.

«По иску прокуратуры Чурапчинского района суд обязал администрацию наслега обновить минерализованные полосы»

Прокуратурой района проведена проверка готовности к пожароопасному сезону 2025 г. органов местного самоуправления Чурапчинского района. Установлено, что администрация СП «Хатылынский наслег» в нарушение обязательных требований законодательства в период подготовки к пожароопасному периоду не обновила минерализованные полосы. В связи с чем, прокуратурой района в суд направлено исковое заявление о возложении обязанности администрации СП «Хатылынский наслег» обновить минерализованные полосы в кратчайший срок, по результатам рассмотрения исковые требования прокурора удовлетворены в полном объеме. Фактическое и полное устранение нарушений, исполнение решения суда находится на контроле прокуратуры района.

Прокурор Чурапчинского района советник юстиции А.В. Слепцов

КУТУРҔАН

Мындааайыттан төрүттээх Одьулуун нэһилиэгин олохтооҕо, тапталлаах ийэлэрэ, эбэлэрэ, үлэ бэтэрээнэ

СЕДАЛИЩЕВА Александра Николаевна ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан оҕолоругар Натальяҕа, Константинҕа, Саинаҕа, бииргэ төрөөбүттэригэр, кинилэр дьиз кэргэттэригэр, бары аймахтарыгар, чугас добоотторугар дириг кутурҕаммытын тиэрдэбит.

Одьулуун нэһилиэгин дьаһалтата, бэтэрээннэр сэбиэттэрэ.

Одьулуунтан төрүттээх Чурапчы сэлиэннэтин олохтооҕо, тапталлаах уоллара, убайдара, кэргэн, амараха, улуустаагы үөрэх управлениетын үлэһитэ, Дьабыыла түмсүү салайааччыта

СТЕПАНОВ Василий Иванович соһумардык олохтон туораабытынан абатыгар Иван Ивановичка, ийэтигэр Христина Исаковнаҕа, кэргэнигэр Евдокияҕа, оҕолоругар, бииргэ төрөөбүттэригэр, кинилэр дьиз кэргэттэригэр, бары аймахтарыгар, добоотторугар дириг кутурҕаммытын тиэрдэбит.

Одьулуун нэһилиэгин дьаһалтата.

Чурапчы нэһилиэгин олохтооҕо, өр кэмгэ «Якутскэнерго» тэрилтэтигэр бииргэ үлэлээбит добоот, настаабынныкыт

СТЕПАНОВ Василий Иванович олохтон туораабытынан кэргэнигэр Евдокияҕа, оҕолоругар дириг кутурҕаммытын тиэрдэбит.

Чурапчытаагы РЭС коллектива.

Одьулуунтан төрүттээх Чурапчы сэлиэннэтин олохтооҕо, «Саҥа олох» эрэдээксийэтигэр кэрчик кэмгэ бииргэ үлэлээн ааспыт кэллиэгэбит

СТЕПАНОВ Василий Иванович олохтон туораабытынан кэргэнигэр Евдокияҕа, оҕолоругар, төрөппүттэригэр, бары чугас аймахтарыгар дириг кутурҕаммытын тиэрдэбит.

«Саҥа олох» эрэдээксийэтин коллектива.

Убаастыыр ыкса ыалбыт, табаарыспыт

СТЕПАНОВ Василий Иванович соһуччу олохтон туораабытынан кэргэнигэр Евдокияҕа, оҕолоругар, аймах-билэ дьонугар дириг кутурҕаммытын тиэрдэбит.

Күөх Кытыл түөлбэ олохтоохторо.

Күн күбэй ийэбит, эбэбит, хос эбэбит, Чурапчыттан төрүттээх Дьокуускай куорат олохтооҕо, Чурапчытаагы киин балыыһаҕа өр сыл поварынан үлэлээбит балыыһа бэтэрээнэ, сэрии оҕото

БЕЛОЛЮБСКАЯ Матрена Романовна уһун ыарахан ыарыыттан 89 сааһыгар бу дьыл от ыйын 14 күнүгэр олохтон туораабытын курутууан туран иһитиннэрэбит.

Оҕолоро, сиэннэрэ, хос сиэннэрэ.

Күндү коллегабыт, Чурапчы улуунун доруобуйатын харыстабылыгар үтүө суобастаахтык киин балыыһаҕа поварынан өр сылларга үлэлээбит бэтэрээннэр

БЕЛОЛЮБСКАЯ Мотрена Романовна күн сириттэн туораабытынан оҕолоругар, сиэннэригэр, чугас дьонугар дириг кутурҕаммытын биллэрэбит.

Чурапчытаагы киин балыыһа коллектива, профсоюзһа, бэтэрээннэр сэбиэттэрэ.

Убаастыыр сангаспыт

БЕЛОЛЮБСКАЯ Мотрена Романовна уһун ыарахан ыарыыттан өлөн туораабытынан эдьийдэрбитигэр Любовь Борисовнаҕа, Надежда Николаевнаҕа, Вера Борисовнаҕа, кийиипитигэр Наталья Алексеевнаҕа, сиэннэригэр, хос сиэннэригэр дириг кутурҕаммытын биллэрэбит.

Аймахтара Пермьяковтар, Алексеевтар, Дьячковскайдар.

Тапталлаах кэргэним, аҕабыт, оҕобут

КОНОНОВ Айаан Романович бу дьыл от ыйын 14 күнүгэр соһуччу олохтон туораабытын аймахтарыгар, билэр дьонугар, табаарыстарыгар иһитиннэрэбит.

Кэргэнэ, оҕолоро, аҕата, бииргэ төрөөбүттэрэ.

Бырааппыт

КОНОНОВ Айаан Романович соһуччу өлөн олохтон туораабытынан кийиипитигэр Ньургунҕа, оҕолоругар, абатыгар Роман Егоровичка, бииргэ төрөөбүттэригэр дириг кутурҕаммытын тиэрдэбит.

Оконешниковтар, Мироновтар, Дьяконовтар, Зыряновтар.

Чурапчы сэлиэннэтин олохтооҕо

КОНОНОВ Айаан Романович соһумардык олохтон туораабытынан бары аймахтарыгар, чугас дьонугар дириг кутурҕаммытын тиэрдэбит.

С.А.Новгородов аатынан Чурапчы орто оскуолатын коллектива, профсоюзһа.

Инфографика

"САҢА ОЛОХ"
хаһыат

Кылаабылҕай
эрэдээктэр
ГОРЮХОВА
Людмила
Владимировна

Тэрилтэҕин: СӨ Бырабыыталыстыбаҕа, Саха
Өрөспүүбүлүкэтин "Сахабэчээт" судаарыстыбаннай
автономнай тэрилтэ.
Таһаараччы: СӨ "Сахабэчээт" ГАУ
Таһаараччы аадырыһа: 677000, Дьокуускай
к., Орджоникидзе уул. 31, 124 каб. тел./факс: (411-2)
34-39-17 e-mail: sakhabecheat@mail.ru. Российскай
Федерация Роскомнадзор СӨ салалтатыгар 2020 с.
бэс ыйын 3 күнүгэр регистрацияламмыт нүмөрү –
ПН №ТУ14-00559.

Эрэдээксийэ
аадырыһа: 678670,
Чурапчы сэл.,
П.Пинигина, 26 а.
Төлөпүүннэригэр:
эрэдээктэр – 41-332,
отделлар – 41-265.
E-mail: sanaoloh@
mail.ru,
сайт: sanaoloh.ru,
telegram: @sanaoloh

Аһтар сурутар этилэр санаа редакция позициялар мадды сөп түбэтэр буолбатах.
Сурула ыйыллар чакчылар кырдыктаахтарыгар эппиэтинэни аһтар тус бэйэтэ сүтэр.

Индекс: ПИ964. Бэчээкэ сакаас № 28 (12007). Кээмэйэ 2 б.л. Ахсаана 810.
Хаһыат сыаната 26 солк. Хаһыат нэһилээбэ биирдэ: бээтинсэҕэ тахсар.

Хаһыат 17.07.2025 с. бэчээкэ бэрилиннэ, 18.07.2025 с. таҕыста. Дьокуускай
к., Виллойскай переулок, 20 №-дээх дьыһтыгэр, "Ю.А. Гагарин аатынан
Дьокуускайдаагы өрөспүүбүлүкэтээҕи типография" АУО бэчээттэннэ.

@SANAOLOH